

20

**SPOLEČENSTVÍ VE SVÁTOSTECH
S KŘEŠŤANY JINÝCH CÍRKVÍ**

**SPOLEČENSTVÍ
VE SVÁTOSTECH
S KŘEŠŤANY
JINÝCH CÍRKVÍ**

VYDAL SEKRETARIÁT ČESKÉ BISKUPSKÉ KONFERENCE

PRAHA 2002

(PRO VNITŘNÍ POTŘEBU)

A.

OBECNÉ ZÁSADY

I.

Úvod

Svätosti jsou úkony Krista a církve skrze Ducha Svatého. Jejich slavení v konkrétní komunitě je znamením reálné jednoty ve víře, modlitbě a životě společenství. Svým působením jsou však svátosti – a zvláště eucharistie – také zdrojem jednoty křesťanského společenství a duchovního života a prostředky k jejich rozvoji. Eucharistické společenství je tak neoddělitelně spjato s plným církevním společenstvím a je jeho viditelným vyjádřením.¹

Katolická církev zároveň učí, že křtem jsou členové jiných církví a církevních společenství přivedeni k reálnému, i když nedokonalému společenství s katolickou církví. Křest vytváří svátostné pouto jednoty mezi všemi, kdo jím byli znovuzrozeni, a směřuje k dosažení plnosti života v Kristu.²

Na druhé straně je eucharistie pro pokřtěné duchovní potravou, která jim umožňuje překonávat hřích a žít vskutku životem Kristovým, být do něho hlouběji vštěpováni a mít hlubší účast na celé ekonomii Kristova tajemství.³

A právě ve světle těchto dvou základních principů, které musíme vždy brát v úvahu společně, umožňuje katolická církev obecně přístup ke svému eucharistickému společenství, ke svátosti smíření a pomazání nemocných pouze těm, kdo sdílejí její jednotu ve víře, modlitbě a životě církve. Ze stejných důvodů pak také uznává, že za určitých okolností, výjimečně a při dodržení určitých podmínek, může být křesťanům

¹ Srov. Direktář k provádění ekumenických principů a norem (dále jen ED), čl. 129, viz též Příloha.

² Srov. ED, čl. 129 a též Dekret o ekumenismu 2. vatik. koncilu čl. 3 a čl. 22.

³ Srov. ED, čl. 129.

jiných církví či církevních společenství přístup k těmto svátostem povolen či dokonce doporučen.⁴

V současné době se zintenzivňuje pohyb obyvatelstva (hospodářská migrace, důsledky násilných konfliktů, studijní, pracovní a turistické pobyty) a s ním na jedné straně potřeba katolických křesťanů přijímat svátosti i tam, kde nejsou přítomni služebníci katolické církve, a na druhé straně potřeba posloužit svátostmi v katolické církvi i nekatolickým křesťanům, kteří nemohou vyhledat služebníky vlastní církve. Stále častěji se však také objevují snahy prosadit spoluúčast na svátostném životě s členy nekatolických církví jako obecnou a trvalou skutečnost, což s ohledem na současnou nedokonalou jednotu církví, jak je uvedeno výše, není bohužel možné. Proto je třeba stanovit jasná pravidla.

Obecná pravidla pro spoluúčast na svátostném životě, zvláště na eucharistii, dávají především Kodex kanonického práva (CIC) v kánonu 844⁵ a téměř shodným textem i Kodex východního práva (CCEO) v kánonu 671. Tato pravidla pak podrobněji rozvádí Direktář k provádění ekumenických principů a norem (ED)⁶ v člancích 122–136. Pro přehlednost uvádíme tyto články v Příloze.

II.

Společenství ve svátostech s křesťany východních církví

1. Východní církve, i když nejsou s katolickou církví v plném společenství, s ní sdílejí stejnou víru co se týče svátostí, mají rovněž apoštolskou posloupnost, a tedy podle katolického chápání i platné všechny svátosti.⁷ Toto velmi usnadňuje vzájemné posloužení svátostmi v přípa-

⁴ Srov. ED, čl. 129.

⁵ Text kánonu uveden v Příloze.

⁶ Vydala Papežská rada pro jednotu křesťanů 1993, české vydání Scriptum, Praha 1995 .

⁷ Jan Pavel II. ve svém slově při Regina Coeli 9.5.1999 v Bukurešti řekl: „*Rumunská pravoslavná církev a katolická církev, obě založené na apoštolské posloupnosti, mají stejné Slovo Pánovo opatrované v Písmu svatém a stejné*

dě potřeby za stanovených podmínek (viz níže), se schválením církevní autority a je-li to možné, po poradě s druhou církví.⁸

2. Katolíci udělovatelé proto udělují dovoleně svátost smíření, eucharistie a pomazání nemocných členům východních církví, které nejsou v plném společenství s katolickou církví, jestliže sami o to požádají a jsou řádně připraveni; totéž platí o členech jiných církví, které podle rozhodnutí Apoštolského stolce jsou, pokud jde o svátosti, ve stejné situaci jako uvedené východní církve.⁹ Je však přitom třeba brát zřetel na kážeň platnou v těchto církvích pro přijímání svátostí, a předejít tak každému náznaku proselytismu.¹⁰

3. Pro přijímání svátostí katolíky ve východních církvích, které nejsou v plném společenství s katolickou církví, platí, že v případě potřeby či v zájmu ryzího duchovního prospěchu (například upevnění života milosti a víry ve smíšeném manželství katolíka se členem východní církve) a za předpokladu, že je vyloučeno nebezpečí omylu či lhodostejnosti, je legitimní, aby kterýkoli katolík, pro kterého je fyzicky nebo morálně nemožné obrátit se na katolického kněze, přijal svátost smíření, eucharistie a pomazání nemocných od kněze některé východní církve.¹¹ Musí však v nejvyšší možné míře respektovat východní kážeň týkající se praxe

svátosti. Zvláště uchovávají stejné kněžství a slaví jedinou oběť Kristovu, skrze kterou On buduje svou církev a dává jí růst.“

⁸ Viz ED čl. 122.

⁹ Srov. kán. 844, § 3 CIC, podobně i kán. 671, § 3 CCEO. Tyto normy se týkají všech pravoslavných církví, které považují konstantinopolský patriarchát za své duchovní centrum, a dále všech starých východních církví. Jsou to: koptská, etiopská, arménská, syrská, asyrská. Mezi církve, na které se tyto normy vztahují, však nikdy nezahrnul Apoštolský stolec církev starokatolickou z různých důvodů: pro velkou církevní a pastorální rozdílnost (místních) starokatolických církví, dále proto, že značné procento starokatolických kněží tvoří ti, kteří k ní konvertovali z církve katolické (od nich je katolickým věřícím dovoleno přijímat svátosti pouze v nebezpečí smrti) a konečně proto, že v poslední době udělila starokatolická církev kněžské a biskupské svěcení ženám. Všechny tyto prvky znemožňují učinit analogii mezi starokatolickou církví a východními církvemi, zmíněnými v kánonu 844 CIC (citováno z dopisů sekretáře Papežské rady pro podporu jednoty křesťanů kardinála Kaspara adresovaného ČBK dne 12. 2. 2000 pod čj. 481/2000/b a dne 7. 7. 2000 pod čj. 2344/2000).

¹⁰ Podrobněji viz ED v čl. 122–128, Příloha.

¹¹ Viz ED čl. 123, srov. kán. 844, § 2 CIC a kán. 671, § 2 CCEO.

udělování svátostí, eventuálně se zdržet přijímání, pokud daná církev vyhrazuje svátostné společenství svým vlastním členům a vylučuje ostatní.¹² Pastýři by měli věřící pečlivě poučit jak o možnosti účasti na svátostech ve výše zmíněných církvích, tak o různé kázni, která u nich v tomto ohledu může existovat.¹³

III.

Společenství ve svátostech s křesťany ostatních církví

1. U ostatních církví, které s katolickou církví nesdílejí v otázce svátostí stejnou víru, nemají apoštolskou poslušnost a tedy podle katolického chápání ani platné některé svátosti, je vzájemné poslouzení ve svátostech v případě nutnosti mnohem složitější.

2. Katolík, který se ocitne v nouzi a nemůže přijmout svátosti ve vlastní církvi, může o jejich přijetí požádat pouze u udělovatele, v jehož církvi jsou tyto svátosti platné nebo o němž je známo, že je podle katolického učení o svěcení platně vysvěcen.¹⁴

3. Z kanonického práva (CIC i CCEO) a z Direktáře k provádění ekumenických principů a norem vyplývá, že je **úkolom biskupů a biskupské konference** (po projednání s příslušnými představenými alespoň místních nekatolických církví a církevních společenství, jichž se věc týká) **dát všeobecné zásady pro posuzování situace vážné a naléhavé potřeby a pro ověřování podmínek**, za kterých smí katolíci udělovatelé udělit tyto svátosti nekatolickým křesťanům.¹⁵

4. Je nutno zdůraznit, že článek 129 ED říká: „*za určitých okolností, výjimečně a při dodržení určitých podmínek, může být křesťanům jiných církví či církevních společenství přístup k těmto svátostem povolen či dokonce doporučen*“. Jde o zvláštní případy, které je třeba posuzovat jednotlivě. Nelze tedy vyhlásit obecnou normu, která z výjimečného

¹² Srov. ED čl. 124; podrobněji o tématu II. kapitoly v ED čl.122–128, viz Příloha.

¹³ Srov. ED čl. 122.

¹⁴ Podrobněji ED čl.132, viz Příloha.

¹⁵ Viz. kán. 844, § 5 CIC a kán. 671, § 5 CCEO; viz též čl. 130 ED.

případu učiní kategorii, ani nelze takovou obecnou normu vytvořit pomocí epikie. Normálně přísluší místnímu ordináři, aby v takových případech rozhodl. Biskupská konference však může pro různé situace, zvláště když se v určitém regionu vyskytují častěji, určit podmínky, za kterých lze učinit výjimky, a určit způsob, jak se ověřit, že všechny požadované podmínky jsou v jednotlivých konkrétních případech splněny.¹⁶

¹⁶ Srov. instrukce Dopo la pubblicazione, Enchiridion Vaticanum svazek IV článek 1647 – dále označujeme EV IV, 167 a též In quibus rerum circumstantiis, EV IV, 1639.

B.

SMĚRNICE STANOVENÉ ČESKOU BISKUPSKOU KONFERENCÍ

1. Katolický udělovatel smí **podle vlastního uvážení** udělit svátost eucharistie, smíření a pomazání nemocných v případě vážné a naléhavé duchovní potřeby členu jiné křesťanské církve, jestliže ten nemůže dosáhnout svátosti u udělovatele své vlastní církve. Za takovou se považuje:

- a) nebezpečí smrti,
- b) nemožnost způsobená pronásledováním, žalářem¹⁷, službou v armádě¹⁸, pobytem v nemocnicích a sociálních ústavech, jestliže není dosažitelný udělovatel z vlastní církve,
- c) situace v diaspoře, kdy nekatolický křesťan cítí opravdovou potřebu svátostné posily a nemůže jí dosáhnout, protože udělovatel

¹⁷ Smlouva mezi Ekumenickou radou církví (dále ERC) v ČR a ČBK o spolupráci při výkonu vězeňské duchovní služby z r. 1999 v čl. I praví: „Osoby vykonávající vězeňskou duchovní službu jsou především společnými vyslanci ERC v ČR a ČBK; proto se smluvní strany zavazují, že tyto osoby budou důsledně respektovat vyznání vězňů, podle možnosti jim zprostředkují styk s duchovními jejich církve a vyvarují se jakéhokoli proselytismu.“

¹⁸ Vojenský duchovní si má být vědom Smlouvy ze 3.6.1998 mezi ERC v ČR a ČBK o podmínkách vzniku a působení duchovní služby v resortu ministerstva obrany ČR, která praví: „Duchovní služba je budována na ekumenickém základě: nabídka pomoci je určena všem; každý jako jednotlivec má právo pomoc duchovního pro sebe vyžádat, přijmout nebo odmítnout; chápání služby vojenského duchovního, který působí v duchovní službě, není primárně evangelizační, služba vojenského duchovního není motivována snahou o získání nových členů pro svou víru či církev“ (čl.3). „Duchovní určený pro práci v duchovní službě v resortu ministerstva obrany je společným zástupcem všech církví účastných na této smlouvě. Ty ho také společně vysílají do duchovní služby“ (čl.7). (Vydáno jako 9. sešit dokumentů ČBK ze dne 3.6.1998.)

z jeho vlastní církve je nedostupný nebo jen s velikou obtíží (se značným úsilím, velikými výdaji).¹⁹

2. Uvedené svátosti je možné s **dovolením ordináře** udělit v těchto případech vážné duchovní potřeby:

- a) slavení smíšeného sňatku,²⁰
- b) mimořádná událost v manželství, jako je křest dětí, první svaté přijímání dětí, významné výročí svatby, pohřební mše za zemřelého člena rodiny,²¹
- c) upevnění života milosti a víry v konfesně smíšených rodinách (výjimečně, v případě skutečně vážné potřeby),²²
- d) je-li žadatel svou vírou a orientací katolík, ale vážné okolnosti mu brání, aby uskutečnil formální přestup do katolické církve.

3. Ve všech případech musí žadatel o udělení svátosti splňovat současně tyto čtyři podmínky²³:

- a) nemůže dosáhnout této svátosti u udělovatele své církve či církevního společenství (v případech uvedených pod bodem 2 se jedná o nemožnost morální),
- b) sám o to požádá,
- c) ohledně svátosti, kterou touží přijmout, projeví katolickou víru,
- d) je řádně připraven.

4. Katoličtí udělovatelé budou posuzovat individuální případy a udělit tyto svátosti pouze podle těchto vypracovaných norem, případně podle norem příslušného diecézního biskupa a budou se řídit zásadami Direktáře k provádění ekumenických principů a norem.²⁴ V případě potřeby se budou s příslušným ordinářem radit,²⁵ eventuálně žádat o jeho dovození.

Z důvodu upevnění života milosti a víry v konfesně smíšených rodinách v případě vážné potřeby (viz bod 2c uvedený výše) je třeba v pastoračním rozhovoru nejprve objasnit, zda a jak zakouší dotyčný manželský pár (případně i jejich děti) toto rozdělení u stolu Páně jako

¹⁹ Viz EV IV, 1640, 1646.

²⁰ Viz ED čl. 159.

²¹ Viz ED čl. 160.

²² Viz ED čl. 160.

²³ Viz ED čl. 130 a 131.

²⁴ Viz ED, čl. 130.

²⁵ Viz EV IV, 1639, 1640.

zatížení a ohrožení jejich společenství života a víry, a potom předložit ordináři žádost k rozhodnutí.

Jestliže se nekatolickému manželovi (manželce) poskytne možnost plného slavení eucharistie, je třeba dbát na to, aby se takovýto ojedinělý případ nestal obecným precedenčním případem pro všechna smíšená manželství, bez rozlišování.

Situacím, kdy by přijímání svátostí křesťany jiných církví mohlo u katolických křesťanů vyvolat pohoršení, má katolický udělovatel předjet například vhodným vysvětlením.

5. Při ověřování podmínek účasti na svátostech je třeba přihlížet k následujícím bodům²⁶:

a) **ke katolické víře o těchto svátostech**: o víře osoby, která má přijímat uvedené svátosti v katolické církvi, se udělující přesvědčí rozhovorem. Víru je třeba hodnotit podle situace, například s přihlédnutím ke vzdělání a kulturnímu zakotvení dané osoby. V tomto smyslu se nepožaduje podrobná znalost dogmatické látky katolické církve ani teologické interpretace svátostí. U svátostí smíření a pomazání nemocných je nutným minimem přesvědčení o tom, že disponovanému člověku skutečně dávají to, co naznačují. Víra může být vyjádřena souhlasem s biblickými texty, které se tradičně dávají do souvislosti s těmito svátostmi: *Jan 20,21–23* a *Jak 5,14–15*. Pro řádné přijímání eucharistie je potřebná minimálně víra přijímajícího, že se nám ukřižovaný a oslavený Pán Ježíš Kristus, v eucharistii skutečně přítomný, dává jako dárcem a dar pod způsoby chleba a vína, a tak buduje svoji církev. Je však žádoucí, aby tato víra zahrnovala i další učení o eucharistii a souhlas s podmínkami katolické církve při udělování této svátosti,

b) **k připravenosti přijímajícího**: před slavením svátosti je nutné upozornit žádajícího na obvyklé podmínky přijetí (svátost smíření před přijetím eucharistie při vědomí spáchaného těžkého hříchu, platné manželství a pod.) a zjistit, zdali jsou splněny. Jeví-li se to po rozhovoru potřebné, připraví se na přijetí eucharistie svátostí smíření za předpokladu splnění ostatních podmínek. Látkou vyznání hříchů a zpovědního rozhovoru mají být morální otázky. Právní otázky je třeba řešit v souladu s tradicí, předpisy a zvyklostmi dané církve.

²⁶ Viz ED čl. 131, CIC kán. 844 § 4, CCEO kán. 671 § 4.

C.

PŘÍLOHA:

TEXTY PŘÍSLUŠNÝCH CÍRKEVNÍCH DOKUMENTŮ

1. Text kánonu 844 CIC (odpovídající kánon 671 kodexu východních církví CCEO má téměř shodný text):

§ 1. *Katoličtí udělovatelé udělují dovoleně svátosti pouze katolickým křesťanům, kteří je stejně tak mohou dovoleně přijímat pouze od katolických udělovatelů, při zachování ustanovení § 2, 3 a 4 tohoto kánonu a kán. 861, § 2²⁷.*

§ 2. *Kdykoliv to vyžaduje nutnost nebo tak rádi opravdová duchovní užitečnost, a pokud se zabrání nebezpečí omylu nebo lhostejnosti, je dovoleno křesťanům, jimž je fyzicky nebo mravně nemožné obrátit se na katolického udělovatele, přijmout svátost smíření, eucharistie a pomazání nemocných od nekatolických udělovatelů, v jejichž církvi jsou uvedené svátosti platně udělovány.*

§ 3. *Katoličtí udělovatelé udělují dovoleně svátost smíření, eucharistie a pomazání nemocných členům východních církví, které nejsou v plném společenství s katolickou církví, jestliže sami o to požádají a jsou řádně připraveni; totéž platí o členech jiných církví, které podle rozhodnutí Apoštolského stolce jsou, pokud jde o svátosti, ve stejné situaci jako uvedené východní církve.*

§ 4. *V nebezpečí smrti nebo podle rozhodnutí diecézního biskupa nebo biskupské konference v jiné naléhavé závažné nutnosti udělují katoličtí udělovatelé tytéž svátosti také ostatním křesťanům, kteří nejsou v plném společenství s katolickou církví, jestliže se nemohou obrátit na*

²⁷ Kán. 861 § 2 CIC m.j. říká, že křest v případě nutnosti může udělit kterýkoliv člověk, který má náležitý úmysl.

udělovatele ze svého společenství, jestliže sami o to požádají a pokud o těchto svátostech projeví katolickou víru a jsou řádně připraveni.

§ 5. *Pro případy podle § 2, 3 a 4 vydá diecézní biskup nebo biskupská konference obecné předpisy až po projednání s příslušnými představiteli alespoň místní nekatolické církve nebo společenství, jichž se věc týká.*

2. Výňatek z Direktáře k provádění ekumenických principů a norem

a) Spoluúčast na svátostném životě s členy různých východních církví

122. *Mezi katolickou církví a těmi východními církvemi, které s ní nejsou v plném společenství, stále existuje úzké společenství ve věcech víry.²⁸ Navíc „slavením eucharistie Páně se tak v těchto jednotlivých církvích buduje a roste Boží církev“ a „i když odloučené, mají (tyto církve) pravé svátosti a především, vlivem apoštolské poslušnosti, mají kněžství a eucharistii...“²⁹ To dává eklesiologickou a svátostnou půdu pro to, aby, podle chápání katolické církve, bylo možné jistou spoluúčast na liturgické bohoslužbě, dokonce i eucharistii, s těmito církvemi povolit, ba k ní i povzbudit „za vhodných okolností a se schválením církevní autority“.³⁰ Je však známé, že východní církve vzhledem ke svému eklesiologickému chápání mívají v této věci restriktivnější kázeň, kterou by měli respektovat i ostatní. Pastýři by měli věřící pečlivě poučit o vlastních příčinách tohoto způsobu spoluúčasti na liturgické bohoslužbě a o různé kázni, která v tomto ohledu může existovat.*

123. *V případě potřeby či v zájmu ryziho duchovního prospěchu a za předpokladu, že je vyloučeno nebezpečí omylu či lhostejnosti, je legitimní, aby kterýkoli katolík, pro kterého je fyzicky nebo morálně*

²⁸ Srov. UR 14, tj. Dekret o ekumenismu 2. vatik. koncilu Unitatis redintegratio, čl. 14.

²⁹ UR 15.

³⁰ UR 15.

nemožné obrátit se na katolického kněze, přijal svátost smíření, eucharistie a pomazání nemocných od kněze některé východní církve.³¹

124. Protože se praxe církve katolické a církví východních v otázce častého přijímání, zpovědi před přijímáním a eucharistického postu liší, je třeba se vyhnout pohoršení a podezírání, které může mezi východními křesťany zapříčinit katolík nedodržující východní zvyklosti. Katolík, který si přeje legitimně přistoupit k přijímání s východními křesťany, musí v nejvyšší možné míře respektovat východní kázeň a zdržet se přijímání, pokud daná církev vyhrazuje svátostné společenství svým vlastním členům a vylučuje ostatní.

125. Katoličtí udělovatelé udělují dovoleně svátost smíření, eucharistii a pomazání nemocných členům východních církví, jestliže o tyto svátosti z vlastní svobodné vůle požádají a jsou řádně připraveni. V těchto konkrétních případech je také třeba zvážit kázeň východních církví platnou pro jejich věřící a předejít každému náznaku proselytismu.³²

126. Katolíci mohou, pokud jsou k tomu pozváni, při svátostné liturgické bohoslužbě ve východních církvích číst lekci. Východní křesťan může být pozván, aby četl lekci při obdobné bohoslužbě v katolické církvi.

127. Katolický duchovní může být přítomný řádnému uzavření manželství mezi východními křesťany či mezi katolíkem a východním křesťanem ve východní církvi a sám se obřadu účastnit, pokud je k tomu pozván autoritou této církve a pokud je to (v případě smíšeného manželství) ve shodě s normami týkajícími se smíšených manželství, které uvedeme níže.³³

128. Člen východní církve může působit jako svědek při katolickém uzavření manželství: katolík také může být svědkem při řádném uzavření manželství v církvi východní. Ve všech případech se musí tato praxe řídit

³¹ Srov. kán. 844, § 2 CIC a kán. 671, § 2 CCEO.

³² Srov. kán. 844, § 3 CIC a čl. 106 ED.

³³ Viz níže část c) této Přílohy.

obecnou kázní obou církví vzhledem k požadavkům pro účast na takovém uzavření manželství.

b) Spoluúčast na svátostném životě s křesťany jiných církví a církevních společenství

129. Svátost je aktem Krista a církve skrze Ducha.³⁴ Její slavení v konkrétní komunitě je znamením reálné jednoty ve víře, modlitbě a životě společenství. Jako znamení jsou svátosti – a zvláště eucharistie – zdrojem jednoty křesťanského společenství a duchovního života a prostředky k jejich rozvoji. Eucharistické společenství je tak neoddělitelně spjato s plným církevním společenstvím a je jeho viditelným vyjádřením.

Zároveň katolická církev učí, že křtem jsou členové jiných církví a církevních společenství přivedeni k reálnému, i když nedokonalému společenství s katolickou církví³⁵ a že „křest vytváří svátostné pouto jednoty mezi všemi, kdo jím byli znovuzrozeni... cele směřuje k dosažení plnosti života v Kristu“.³⁶ Eucharistie je pro pokřtěné duchovní potravou, která jim umožňuje překonávat hřích a žít vskutku životem Kristovým, být do něho hlouběji vštěpováni a mít hlubší účast na celku ekonomie Kristova tajemství.

A právě ve světle těchto dvou základních principů, které musíme vždy brát v úvahu společně, povoluje katolická církev obecně přístup ke svému eucharistickému společenství a ke svátosti smíření a pomazání nemocných pouze těm, kdo sdílejí její jednotu ve víře, modlitbě a životě církve.³⁷ Ze stejných důvodů pak také uznává, že za určitých okolností, výjimečně a při dodržení určitých podmínek může být křesťanům jiných církví či církevních společenství přístup k těmto svátostem povolen či dokonce doporučen.³⁸

130. V případě nebezpečí smrti smí katoličtí udělovatelé udělit tyto svátosti při dodržení podmínek uvedených níže (čl. 131). V jiných případech se důrazně doporučuje, aby diecézní biskup s přihlédnutím k zása-

³⁴ Srov. kán. 840 CIC a kán. 667 CCEO.

³⁵ Srov. UR 3.

³⁶ UR 22

³⁷ Srov. UR 8; kán. 844, §1 CIC a kán. 671, § 1 CCEO.

³⁸ Srov. kán. 844, §4 CIC a kán. 671, § 4 CCEO.

dám, které v této záležitosti připravila biskupská konference či synoda východních katolických církví, vypracoval všeobecné zásady pro posuzování situace vážné a naléhavé potřeby a pro ověřování podmínek zmíněných níže (čl. 131).³⁹ Ve shodě s kanonickým právem⁴⁰ by tyto zásady měly být ustanoveny až po poradě přinejmenším s místní oprávněnou autoritou jiných zainteresovaných církví či církevních společenství. Katoličtí udělovatelé budou posuzovat individuální případy a udílet tyto svátosti pouze podle těchto vypracovaných norem, pokud existují. Jinak se budou řídit zásadami tohoto Direktáře.

131. Podmínky, za kterých může katolický udělovatel udělit svátost eucharistie, smíření a pomazání nemocných pokřtěné osobě, která se nalézá ve výše zmíněných okolnostech (čl. 130), jsou tyto: daná osoba nemůže naplnit svou touhu po svátosti u udělovatele své církve či církevního společenství; sama o svátost požádá; o těchto svátostech projeví katolickou víru a je řádně připravena.⁴¹

132. Na základě katolické nauky o svátostech a jejich platnosti může katolík, který se octne v okolnostech zmíněných výše (čl. 130 a 131) požádat o tyto svátosti pouze u udělovatele, v jehož církvi jsou tyto svátosti platné nebo o němž je známo, že je podle katolického učení o svěcení platně vysvěcen.

133. Čtení z Písma během slavení eucharistie v katolické církvi by měli zajišťovat členové této církve. Při výjimečných příležitostech a v oprávněných případech může diecézní biskup dovolit, aby úkol lektora převzal člen jiné církve či církevního společenství.

134. V katolické eucharistické liturgii je homilie, která tvoří součást liturgie samé, vyhrazena knězi nebo jáhnovi, neboť v ní jde o předklá-

³⁹ O těchto normách informují dokumenty: „O připouštění jiných křesťanů k eucharistickému společenství v katolické církvi“, 1972 – viz Enchiridion Vaticanum svazek IV, čl. 1626–1640 – a výklad „Instrukce o připouštění jiných křesťanů k eucharistickému společenství za určitých okolností“, 1973 – viz Enchiridion Vaticanum svazek IV, čl. 1641–1652.

⁴⁰ Srov. kán. 844, §5 CIC a kán. 671, §5 CCEO.

⁴¹ Srov. kán. 844, §4 CIC a kán. 671, §4 CCEO.

dání tajemství víry a zásad křesťanského života podle katolické nauky a tradice.⁴²

135. Pro čtení z Písma a kázání během jiné než eucharistické bohoslužby platí zásady uvedené výše (čl. 118⁴³).

136. Členové jiných církví nebo církevních společenství mohou být při uzavření manželství v katolické církvi svědky. Katolíci též mohou být svědky při uzavření manželství v jiných církvích či církevních společenstvích.

c) Další články z Direktáře, o nichž je zmínka v textu

118. Slaví-li se (nesvátostná) liturgie v jiné církvi či církevním společenství, katolíkům se doporučuje, aby se účastnili žalmů, responsorií, písní a společných aktů církve, v níž jsou hosty. Na základě pozvání hostitelů mohou číst lekci či kázat.

156. Je třeba mít na zřeteli, že pokud se manželství uzavírá s dispencem od kanonické formy, pro jeho platnost se požaduje veřejná forma oddavek.⁴⁴ Pro zdůraznění jedinečnosti manželství se nepovolují dva oddělené náboženské obřady, při nichž by se výměna souhlasu vyjádřila dvakrát, či dokonce jedna bohoslužba, v níž by byla dvě taková vyjádření souhlasu současně nebo postupně.⁴⁵

157. S předchozím schválením místního ordináře a za předpokladu, že je pozván, může katolický kněz či jáhen být přítomen či se nějakým způsobem účastnit uzavření smíšeného manželství v situaci, kdy byl dán dispenc od kanonické formy. V těchto případech může být pouze jeden obřad, při němž předsedající přijímá manželský souhlas. Na pozvání tohoto celebranta může katolický kněz či jáhen přednést další příslušné modlitby, číst z Písma, pronést krátké povzbuzení a udělit manželům požehnání.

⁴² Srov. kán. 767 CIC a kán. 614, § 4 CCEO.

⁴³ Uveden v části c) této Přílohy, viz níže.

⁴⁴ Srov. CIC kán. 1127,2.

⁴⁵ Srov. CIC kán. 1127,3 a CCEO kán. 839.

158. Na žádost snoubenců může místní ordinář dovolit katolickému knězi pozvat duchovního z církve či církevního společenství druhého partnera, aby se zúčastnil uzavření manželství, četl z Pisma, pronesl krátké povzbuzení a udělil manželům požehnání.

159. Vzhledem k problémům týkajícím se spoluúčasti na eucharistii, které mohou vyvstat z přítomnosti nekatolických svědků a hostů, uzavření smíšeného manželství podle katolického formuláře většinou probíhá mimo eucharistickou liturgii. V oprávněném případě však může diecézní biskup slavení eucharistie povolit.⁴⁶ Učiní-li tak, rozhodnutí, zda připustit nekatolického manžela k eucharistickému společenství, musí být v souladu se všeobecnými normami, které v této věci existují jak pro východní,⁴⁷ tak i ostatní křesťany,⁴⁸ a musí brát v úvahu konkrétní situaci přijetí svátosti křesťanského manželství dvěma pokřtěnými křesťany.

160. Ačkoli manželé ve smíšeném manželství sdílejí svátost křtu a manželství, společná účast na eucharistii může být pouze výjimečná. Pokaždé je třeba dodržet normy uvedené výše a týkající se připuštění nekatolického křesťana k eucharistickému společenství⁴⁹ stejně jako normy týkající se účasti katolika na eucharistickém společenství jiné církve.⁵⁰

⁴⁶ *Ordo celebrandi matrimonium* č. 8.

⁴⁷ Srov. č. 125 výše.

⁴⁸ Srov. č. 129–131 výše.

⁴⁹ Srov. č. 125, 130 a 131 výše.

⁵⁰ Srov. č. 132 výše.